

Nr 186

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning angående löne- och arbetsförhållandena för viss personal vid vägförvaltningarna.

(4:e avd.)

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Werner m. fl.* (I: 331) och den andra inom andra kammaren av herr *Svensson i Vä m. fl.* (II: 383), har hemställts att riksdagen, med beaktande av vad i motionerna anförts, måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla om skyndsamt utredning angående löne- och arbetsförhållandena för den personal vid vägförvaltningarna som är avsedd för den enskilda väghållningen.

Till stöd för sitt yrkande ha motionärerna anført följande.

För den enskilda väghållningen har i årets statsverksproposition av Kungl. Maj:t föreslagits ett sammanlagt belopp av 25 500 000 kr., vilket innebär en höjning i förhållande till innevarande budgetår. Alltsedan år 1940 har denna statliga bidragsverksamhet befunnit sig i ständig tillväxt. Ytterligare arbetsuppgifter har knutits till verksamheten, bl. a. genom Kungl. Maj:ts kungörelse den 20 juni 1952 angående statligt stöd till anskaffning av maskiner och redskap för rationalisering av underhållsarbetet å vissa enskilda vägar. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i petita under tidigare år gjort upprepade framställningar om förstärkning av personalen för enskild väghållning. Detta har emellertid vunnit ringa gehör hos statsmakterna. Personalbristen är, i förhållande till arbetets växande omfång, stor. En förstärkning synes därför synnerligen angelägen, om de ansvarskrävande arbetsuppgifterna med den enskilda väghållningen skall kunna tillfredsställas och den nu sysselsatta personalen skall kunna beredas normala arbetsförhållanden.

Kungl. Maj:t har i årets statsverksproposition, sjätte huvudtiteln under punkt 3, Vägförvaltningarna: Avlöningar, föreslagit en uppräknig av denna post med, förutom 200 000 kr. för projekteringspersonal, 880 000 kr. för erforderlig personalförstärkning. Även om en viss del av denna förstärkning kan tilldelas vägförvaltningarnas avdelningar för den enskilda väghållningen synes denna, på grund av övrig utökning av personal för annan verksamhet inom vägväsendet, icke bliva till fyllest. En ytterligare förstärkning av personalen för enskild väghållning är därför erforderlig, om avsikten med denna viktiga bidragsverksamhet skall kunna ledas och övervakas.

Det är icke enbart en utökning av personalen, som är nödvändig, utan även en översyn av personalens — övervägmästare, vägmästare och biträdespersonal — löneställning. Här om har riksdagen i skrivelse nr 391/1945 till Konungen med anledning av ingivna motioner anført bl. a. följande.

»Av uttalanden gjorda av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen framgår ock-

så att styrelsen har sin uppmärksamhet riktad på denna fråga. Enligt vad styrelsen sålunda vitsordat hava de ledande tjänstemännen vid vägförvaltningarna ej kunnat ägna den enskilda väghållningen tidigare avsedd uppmärksamhet, vilket medfört att ifrågavarande för den enskilda väghållningen anställda övervägmästare fått reda sig på egen hand i större utsträckning än som från början varit avsett. Det torde kunna förväntas, att om dessa förhållanden visa sig bliva bestående, förslag skall från styrelsen framkomma om den förbättring i löneställning, som vid sådant förhållande torde befinnas skälig.»

Sedan dess har arbetsområdet vuxit högst väsentligt i omfattning såväl kvantitativt som kvalitativt. Sålunda kan anföras att inom ett mellansvenskt län har övervägmästaren för de enskilda vägarna att besiktiga ett tusental enskilda vägar med en sammanlagd längd av över 520 mil, motsvarande 70 % av de allmänna vägarna i länet. Vart femte år måste förslag uppgöras angående storleken av det till vägunderhållet utgående statsbidraget, jämte förslag till nödvändiga vägförbättringar, väganslutningar etc. Härtill kommer översyn och granskning av nya vägar, läggningar i vad det gäller vägens ändamålsenliga sträckning och kostnader ävensom att biträda med program för anbudsgivning och granskning av anbud. Stödverksamheten beträffande redskaps- och maskinanskaffning har tillkommit, ökat krav har ställts på samråd med andra myndigheter, som sysslar med enskilda vägförfrågor. Det fristående s. k. planeringsbidraget har tillkommit, varjämte iståndsättningsbidragets tillämpningsområde vidgats. Trafikutvecklingens inverkan på olika spörsmål rörande den enskilda väghållningen, främst kanske trafiksäkerhetsfrågor, bör ej heller glömmas bort i detta sammanhang.

Det är uppenbart, att den tjänstemannagrupp inom vägförvaltningarna, som det här gäller, vilken fått sig anförtrödda dessa ej minst för staten ekonomiskt viktiga och ur det allmännas synpunkter krävande uppgifter, icke uppnått den löneställning, som uppenbarligen är motiverad av arbetets arbetsfyllda och ansvarskrävande natur.

Visserligen kan invändas att i årets riksstat besparingsintresset utgör ett ledmotiv. Men vad det här gäller är en liten, mycket begränsad grupp av tjänstemän, vilken i lönehänseende lämnats efter.

Vid vägförvaltningarna finnes dessutom befattningar i 23 lönegraden för den allmänna väghållningen. I proposition nr 241/1952 gjordes emellertid ingen åtskillnad mellan övervägmästartjänsterna för den enskilda väghållningen och motsvarande tjänster för de allmänna vägarna. Tjänsterna är dock icke jämförbara. Övervägmästare för vägunderhållet på de allmänna vägarna har icke samma förvaltningsansvar. De har ingen föredragningskyldighet, de har icke samma självständiga ställning som avdelningschefer utan har i allmänhet två å tre överordnade ingenjörer, till vilka de kan hänvända sig. Arbetsuppgifterna för övervägmästarna för den enskilda väghållningen har dessutom, såsom ovan nämnts, efter tjänsteförteckningsrevisionen undergått förändringar genom tillkomsten av nya arbetsuppgifter, som ställt större krav på befattningshavarnas kvalifikationer.

Över motionerna ha, efter därom i vederbörlig ordning gjord framställning, yttranden avgivits av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen samt statens lönenämnd.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har inledningsvis anført följande rörande arbetsuppgifterna för de tjänstemän som avses i motionerna.

De arbetsuppgifter, som åvila nämnda tjänstemän, äro i stor utsträckning av administrativ art. Deras arbete innebär i viss mån konsulentverk-

samhet. Förtrogenhet med bl. a. lagen om enskilda vägar är nödvändig. Samråd med andra civila och militära myndigheter har blivit alltmer erforderligt. Arbetsområdet är av stor omfattning och mångskiftande. Det innefattar direkt eller genom rådgivning projektering, väg- och brobyggnad i egen regi och på entreprenad, vägunderhåll, maskinhållning, trafiksäkerhetsfrågor och organisation. Byggnadsföretagen, som tidigare i allmänhet voro av mindre omfattning, ha under senare år ökat såväl i antal som i storlek.

Mot bakgrunden av den utveckling som sålunda ägt rum synes enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsen en omprövning av personalens löneställning vara befogad. Frågan härom anses emellertid lämpligen böra behandlas i samband med den översyn av personalorganisationen som, enligt vad styrelsen i yttrande över motionerna I: 278 och II: 385 framhållit, kan komma att föräledas av erfarenheterna av den planerade utbyggnaden av arbetskrafterna för enskild väghållning vid vissa vägförvaltningar. Styrelsen är fördenskull av den uppfattningen, att i avvaktan på erfarenheter av omförmälda försöksorganisation en utredning med i förevarande motioner angivet syfte tills vidare bör anstå.

Statens lönenämnd har anfört följande.

Motionärerna hemställa på anförda skäl, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning angående löne- och arbetsförhållanden för den personal vid vägförvaltningarna, som avses för den enskilda väghållningen. Av väg- och vattenbyggnadsstyrelsens skrivelse den 31 augusti 1954 med anslagsäskanden för väg- och vattenbyggnadsverket för budgetåret 1955/56 framgår att frågan om löneställningen för ifrågavarande personal varit föremål för förhandlingar mellan styrelsen och civila statsförvaltningens tjänstemannaförbund på grundval av utredning och förslag från förbundets sida. Enligt förhandlingsprotokollet hade styrelsen därvid bl. a. framhållit, att det ingalunda vore styrelsens uppfattning, att de fastställda lönegraderna för styrelsens och förvaltningarnas tjänstemän i alla avseenden vore riktigt avvägda. Styrelsen hade funnit, att ändrad löneställning för åtskilliga befattningshavare vore i och för sig i hög grad befogad, men hade ansett att frågan därom borde få stå tillbaka med hänsyn till givna direktiv och det än mer trängande behovet av arbetskraftsförstärkning för olika områden.

Det anförda visar, att den i motionerna berörda frågan är föremål för vederbörande myndighets uppmärksamhet. Med framhållande härav vill lönenämnden som sin mening uttala, att tillräckliga skäl icke synas föreligga att beträffande ifrågavarande spörsmål föranställa om utredning i särskild ordning. Lönenämnden får således föreslå, att motionerna I: 331 och II: 383 icke måtte föräleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har, såsom närmare framgår av den i utskottets utlåtande nr 185 lämnade redogörelsen, förklarat sig ha för avsikt att vid ett par vägförvaltningar pröva viss försöksorganisation, innebärande en förstärkning av den för den enskilda väghållningen avsedda personalen med ingenjörer i 25 lönegraden såsom avdelningschefer. Styrelsen har vidare funnit lämpligt, att frågan om den nämnda personalens löneställning upptages till övervägande först i samband med den översyn

av personalorganisationen som kan komma att föränledas av erfarenheterna av den sålunda planerade arbetskraftsförstärkningen. Med hänsyn härtill bör enligt styrelsens mening med den i förevarande motioner åsyftade utredningen tills vidare få anstå.

Utskottet, som i sitt ovannämnda utlåtande avstyrkt det i vissa andra motioner framförda förslaget om en särskild utredning rörande de med vägföreningarnas verksamhet sammanhängande spörsmålen, hyser likaledes den åsikten att tillräcklig anledning icke föreligger att till speciell behandling nu upp- taga frågan om löne- och arbetsförhållandena för den personal vid vägförvaltningarna som är avsedd för den enskilda väghållningen. Utskottet hemställer därför,

att motionerna I: 331 och II: 383 icke må föränleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 29 november 1955

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från f ö r s t a kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, Iwar Anderson, Boman, fröken Andersson, herrar Pålsson, Hesselbom, Sundelin, Gustaf Andersson, Einar Persson, Ragnar Persson, Lodenius, Holmqvist och Rikard Svensson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Malm- borg i Skövde, Andersson i Malmö, Rubbestad, Åkerström, Hoppe, Petterson i Degerfors, Jansson i Kalix, Onsjö, Nihlfors, Löfroth, Andreasson och frö- ken Ager.